Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága
1535 Budapest, Pf. 773.

Tárgy: indítvány jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott dr. Kádár András Kristóf, mint a Magyar Helsinki Bizottság (1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky u. 36–38.) társelnöke, valamint dr. Dénes Balázs, mint a Társaság a Szabadságjogokért (1084 Budapest, Víg u. 28.) elnöke, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § b) pontja, 21. § (2) bekezdése és 37. §-a alapján indítványozzuk, hogy a T. Alkotmánybíróság állapítsa meg a 2006. őszi tömegoszlatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról szóló 2011. évi XVI. törvény (továbbiakban: Törvény) alkotmányellenességét és egyúttal semmisítse meg a hivatkozott törvényt, mivel az a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) és 50. § (3) bekezdésébe ütközik.

Az indítványt a következő indokok támasztják alá.

1. A támadott Törvény törvényi formába burkolt egyedi aktus, s ez önmagában sérti a jogállamiságot és a bírói függetlenséget.

A jogszabályi formába foglalt egyedi hatású döntésekkel kapcsolatos gyakorlatát a T. Alkotmánybíróság 5/2007. (II. 27.) AB határozatában foglalta össze, melyben a következőkre mutatott rá: „Az Alkotmánybíróság a 31/1998. (VI. 25.) AB határozatában kifejtette: »(…) mivel **a joggal való visszaélés tilalmának forrása az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdése, alkotmányellenes az olyan rendelkezés is, amely amiatt ütközik az említett tilalomba, mert a jogalkotó valamely jogintézményt nem annak jogrendszeren belüli rendeltetése szerinti célra használt fel.**« (ABH 1998, 240, 245-246.) (…) Az Alkotmánybíróság a fenti megállapításra hivatkozással (…) a következőkre mutat rá: **a jogalkotás diszfunkcionális, ha a jogalkotó normatív szabályozási tárgykörben (…) egyedi döntést hoz. A normatív aktus szükségképpeni eleme ugyanis az, hogy a címzettek köre szélesebb, s nem közvetlenül és konkrétan meghatározott egy vagy több személy, vagyis a rendelkezés nem valamely konkrét egyedi ügyre vonatkozik. Ha a jogalkotó a hatályos jogszabály alkalmazását, vagy a jogszabály normatív módon történő módosítását kerüli meg az egyedi döntés jogszabályi formába öntésével, a megoldás visszaélésszerűvé válik.**”

A T. Alkotmánybíróság 5/2007. (II. 27.) AB határozatában megállapította, hogy az annak alapjául szolgáló indítványban kifogásolt jogszabályhely „szerinti egyedi esetre szabott, jogszabályi formába öltöztetett döntés sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság elvének szerves részét képező jogbiztonságot”.

A Törvény egyrészt egyedi esetekben való konkrét döntést tartalmaz, amikor 1. §-ában úgy rendelkezik, hogy a 2006. szeptember 18. és október 24. között a törvény által taxatíve felsorolt bűncselekmények és szabálysértések miatti elítélések semmisnek tekintendők. Tekintettel az előzőekben hivatkozott 5/2007. (II. 27.) AB határozat megállapításaira, ezzel a Törvény súlyosan sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvének immanens elemét jelentő joggal való visszaélés tilalmát és a jogbiztonságot. A jogalkotó ugyanis nem élhet vissza a törvényi formával.

Másrészt az indítványban kifogásolt jogszabály 3. § (1) bekezdés a) pontja az Alkotmány 50. § (3) bekezdése által **deklarált bírói függetlenség követelményének sérelmét is megvalósítja azáltal, hogy törvényi formába foglalt konkrét és egyedi utasítást fogalmaz meg az 1. § szerint meghatározott ügyekben eljárt elsőfokú bíróságok számára**. Hiszen a törvény lényege – ahogyan arra az 5/2007. (II. 27.) AB határozat is rámutat – a normatív, általános és absztrakt jelleg, szemben az egyedi aktusok konkrét címzettekhez szóló, pontosan meghatározott esetekre vonatkozó jellegével. Így az Alkotmány 50. § (3) bekezdése szerinti törvény lényege is az, hogy absztrakt és általános szabályozás útján irányítsa a bírósági ítélkezést. A 38/1993. (VI. 11.) AB határozat szerint „a csak a törvényeknek való alávetettség (…) – az Alkotmány határai és követelményei között maradó – független, folyamatos és rendszerképző törvényértelmezés és jogalkalmazás révén is biztosítja a bírói függetlenséget". Vagyis az Országgyűlés által alkotott törvény nem adhat a bíróságok számára konkrét utasítást egyedi esetekre, csak általános és absztrakt szabályt alkothat, teret engedve a bíró általi jogalkalmazásnak és jogértelmezésnek, amely a bíró ítélkezés lényege, és amelyre az Alkotmány 50. § (3) bekezdése által kimondott bírói függetlenség vonatkozik. Az egyedi esetre vonatkozó formális törvény mindezek alapján a bírói függetlenség alkotmányos követelményének sérelmét eredményezi, miután egy másik hatalmi ágnak ad döntő befolyást az egyedi esetben történő bírói jogalkalmazásra.

2. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése által deklarált jogállamiság sérelme

2.1. A jogállamiság sérelmének megvalósulása a hatalmi ágak elválasztása elvének sérelmével összefüggésben

A 2/2002. (I. 25.) AB határozatában a T. Alkotmánybíróság releváns gyakorlatát összegezve a következőket fogalmazta meg: „Bár az Alkotmány az államhatalmi ágak elválasztása elvét szövegszerűen nem tartalmazza, a Magyar Köztársaság államszervezete ezen elv alapján épül fel. Ezt bizonyítják az egyes állami szervek (hatalmi ágak) feladatát és hatáskörét leíró alkotmányi rendelkezések, az állami szervek egymáshoz való viszonyát érintő szabályok (szervezeti és eljárási garanciák), illetve az Alkotmányba foglalt összeférhetetlenségi rendelkezések. **Az Alkotmánybíróság a 38/1993. (VI. 11.) AB határozatában a hatalmi ágak elválasztásának elvét a jogállamiság alkotóelemének tekintette, s kifejtette, hogy ezt az elvet az Alkotmány is tükrözi** (ABH 1993, 256., 261.). Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az államhatalmi ágak elválasztásának elvét (úgy is mint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság részét) következetesen érvényesítette."

A 38/1993. (VI. 11.) AB határozat szerint „az Alkotmánybíróság a hatalmi ágak elválasztása elvének (mint a jogállamiság alkotóelemének) értelmezése során abból a helyzetből indul ki, ahogy ez a szétválasztás a mai parlamentáris rendszerekben érvényesül, s ahogy azt az Alkotmány is tükrözi. A törvényhozó és a végrehajtó hatalom »elválasztása« ma lényegében a

hatáskörök megosztását jelenti a parlament és a kormány között, amelyek azonban politikailag összefonódtak. A parlamenti többséget alkotó pártok alakítanak kormányt, a parlament zömmel a kormány törvényjavaslatait szavazza meg. A »jog«, amely folyamatosan keletkezik, az élet minden területét a választáson győztes pártok politikai programjának megfelelően újra- és újraszabályozhatja. **Ilyen körülmények között a bírói hatalom sajátossága az, hogy a másik két, »politikai« jellegű hatalmi ággal szemben állandó és semleges (akkor is, ha a politikai programokat megvalósító törvényeket és rendeleteket (is) alkalmazza). (…) Ezt a semlegességet fogalmazza meg az Alkotmány 50. § (3) bekezdése azzal, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alávetve. (…)** Ebből következően a bíróság nem is lehet olyan kölcsönös meghatározottságban és függésben a többi hatalmi ágtól, amilyenben azok egymás között vannak."

Az eddig kifejtettek alapján megállapítható tehát, hogy a magyar alkotmányos rendszerben a jogállamiság részét alkotó **hatalommegosztás követelménye szoros összefüggésben áll az Alkotmány 50. § (3) bekezdésében megfogalmazott bírói függetlenség elvével, hiszen a hatalmi ágak elválasztását azok önállósága és függetlensége biztosíthatja**, s e vonatkozásban a 38/1993. (VI. 11.) AB határozat kiemelten hívja fel a figyelmet a bírói hatalmi ág semlegességére, a többi hatalmi ág viszonyrendszeréhez képest eltérő minőségére.

A hivatkozott alkotmánybírósági határozat ugyanakkor tartalmazza azt is, hogy „**a csak a törvényeknek való alávetettség nemcsak a másik két hatalmi ág befolyását zárja ki tehát az ítélkezésre, hanem – az Alkotmány határai és követelményei között maradó – független, folyamatos és rendszerképző törvényértelmezés és jogalkalmazás révén is biztosítja a bírói függetlenséget.** Az ítélkezés ilyen értelemben vett függetlensége is megköveteli, hogy a bíróságok és a másik két hatalmi ág között ne jöjjön létre olyan politikailag meghatározott függés, mint a parlament és a kormány között. (…) A bírói hatalom tehát független a másik két hatalmi ág politikai meghatározottságától és annak változásaitól, s ilyen értelemben állandó, folyamatos." Vagyis az ítélkezési folyamatot, illetve annak eredményét másik hatalmi ág nem bírálhatja felül arra hivatkozva, hogy az ítélethez vezető bírói mérlegelés téves volt, mert a bírói függetlenség alapján az egyedi ügyekben a mérlegelés mind ténykérdésben, mind jogkérdésben kizárólagos bírói monopólium.

Az indítványozók az 1. pontban rámutattak az egyedi esetre vonatkozó, a bíróságok számára konkrét utasítást tartalmazó törvény bírói függetlenséget, azaz az Alkotmány 50. § (3) bekezdését sértő jellegére. Ehelyütt – a 2.1. pontban összefoglaltak alapján – azt szükséges megállapítani, hogy a Törvény azáltal, hogy a törvényalkotó a bíróságokat a szabad mérlegelési jogkörben meghozott bírói döntések előre meghatározott tartalmú felülvizsgálatára (ti. megalapozatlanság okán semmissé nyilvánítására) kötelezi, hatalmi ágak elválasztásának a jogállamiság követelményéből fakadó elvét is súlyosan sérti. A törvényhozó hatalmi ág konkrét, egyedi utasítás útján történő beavatkozása az önálló és független igazságszolgáltatás működésébe elfogadhatatlan egy alkotmányos jogállamban.

A magyar jogrendszerben nem ismeretlen a semmisségi törvény koncepciója: 1989-től 2000-ig négy semmisségi törvény született. Ezek funkciója az volt, hogy jogi elégtételt nyújtsanak a szocialista rendszer koncepciós pereiben ártatlanul elítélteknek. Az érintett eljárások koncepciós jellegét kiterjedt történelmi kutatások támasztják alá, az eljárások tisztességtelen, a jogállami garanciákat semmibe vevő volta történelmi tény. A korábbi semmisségi törvények meghozatalával az Országgyűlés deklarálta, hogy a semmissé nyilvánítani kívánt ügyekben nem volt független és pártatlan a magyar igazságszolgáltatási rendszer. Egy újabb semmisségi

törvény elfogadása ugyanezt jelentené, ezzel súlyosan rombolná az igazságszolgáltatási rendszer legitimitását és a jogbiztonságot, ugyanakkor az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségének vagy pártatlanságának hiányára vonatkozó bizonyíték nem áll rendelkezésre, ilyet az érintett törvény indokolása nem tartalmaz. A Törvény indokolása nem is arra utal, hogy az igazságszolgáltatás az érintett ügyekben ne lett volna független vagy pártatlan, vagy egyébként ne érvényesültek volna az alkotmányos büntetőjog eljárási garanciái. A Törvény meghozatalának egyetlen indoka, hogy az érintett bírói döntések a törvényhozó megítélése szerint téves mérlegelés alapján születettek meg. Erre viszont – mint alább, a 3. pontban kifejtettek szerint rámutatunk – az Országgyűlésnek nincs alkotmányos hatásköre.

2.2. A jogállamiság sérelmének megvalósulása a jogbiztonság alkotmányos követelményének sérelmével összefüggésben

2.2.1. A jogerő tiszteletben tartására vonatkozó alkotmányos követelmény sérelme

A 9/1992. (I. 30.) AB határozatában a T. Alkotmánybíróság elvi éllel mutatott rá arra, hogy „az Alkotmányban tételesen szereplő jogállam alapértékének sérelme önmagában is megalapozza valamely jogszabály alkotmányellenességét", és hogy „a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság". Majd a következőket fejtette ki: a „jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák. (…) **Az anyagi igazságosság jogállami követelménye a jogbiztonságot szolgáló intézményeken és garanciákon belül maradva valósulhat meg**. »Az anyagi igazság érvényesülésére« éppúgy nem biztosít (nem biztosíthat) alanyi jogot az Alkotmány, mint ahogy arra sem, hogy egyetlen bírósági ítélet se legyen törvénysértő. Ezek a jogállam céljai és feladatai, amelyek megvalósulása érdekében megfelelő – elsősorban eljárási garanciákat nyújtó – intézményeket kell létrehoznia és az érintett alanyi jogokat garantálnia. Az Alkotmány tehát az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot. (…) **Az anyagi igazságosság és a jogbiztonság követelményét a jogerő intézménye hozza összhangba – megint csak a jogbiztonság elsődlegessége alapján. A jogerő intézménye, alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény. Az Alkotmánynak megfelelően biztosított jogorvoslati lehetőségek mellett beállott jogerő tiszteletben tartása a jogrend egészének biztonságát szolgálja. A jogerős határozatok megváltoztathatatlanságához és irányadó voltához alapvető alkotmányos érdek fűződik**."

A magyar alkotmánybírósági jogértelmezés a formális jogállamiságot (jogbiztonságot) a materiális jogállamiság (jog igazságossága) elé helyezi. A 11/1992. (III. 5.) AB határozatában a T. Alkotmánybíróság – a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában foglaltakkal összhangban – a jogbiztonság és a jogerő alkotmányos követelményével összefüggésben további releváns megállapításokat tett. Ezek szerint „**a jogbiztonság elvéből főszabályként az következik, hogy lezárt jogviszonyokat sem jogszabállyal, sem jogszabály hatályon kívül helyezésével – származzék ez akár a jogalkotótól, akár az Alkotmánybíróságtól – nem lehet alkotmányosan megváltoztatni. Kivétel ez alól az elv alól csak akkor engedhető meg, ha azt a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv elkerülhetetlenné teszi, és ezzel nem okoz céljához képest aránytalan sérelmet.** Ilyen kivétel például a jogerősen lezárt büntetőeljárások felülvizsgálata az elítélt javára, ha az eljárás később alkotmányellenessé nyilvánított jogszabály alapján folyt. Ezt az alkotmányos büntetőjog

követeli meg. A jogviszonyok igazságtalan eredménye viszont önmagában nem érv a jogbiztonsággal szemben. (…) Büntetőjogi garanciák alóli kivétel fogalmilag is csak a garanciák nyílt félretételével lenne lehetséges, ezt azonban a jogállam elve kizárja. (…).”

A jelen indítvánnyal támadott jogszabály elkerülhetetlensége azonban bizonyíthatatlan, hiszen az alábbiakban hivatkozott perújítás intézménye lehetővé teszi azt, hogy az alkotmányos jogállamban szükségszerűen érvényesülő eljárási garanciákat, valamint a bírói függetlenséget nem sértve kerüljön sor egyedi ügyekben az anyagi igazságnak is megfelelő döntések meghozatalára.

A Törvény 1. §-ában a jogalkotó által megnevezett cselekményekkel összefüggő eljárásokat a bíróságok jogerősen lezárták. A római jog óta ismeretes jogelv a „*res iudicata pro veritate accipitur*”, mely szerint az ítélt dolgot igazságként kell elfogadni. A res iudicata a jogerős ítéleti tényállás igazságának vélelmét és egyben azt is jelenti, hogy a cselekményeket csak egyszer lehet jogerősen elbírálni. Hiszen a jogerős határozatok megváltoztathatatlansága és irányadó volta olyan alkotmányos érdeket testesít meg, amely a jogállamiság részét képező jogbiztonság érvényesülésének biztosítéka.

Kivételesen áttörhető ugyan a jogerő, gyengítve ezáltal a jogbiztonság elvét az anyagi igazságosság javára, azonban csak „az Alkotmánynak megfelelően biztosított jogorvoslati lehetőségek mellett”, az eljárási garanciák által biztosított megfelelő eljárásrendben. Ugyanis a jogviszonyok igazságtalan eredménye önmagában nem lehet érv a jogbiztonsággal szemben, a sérelmet szenvedett fél alanyi joga nem az anyagi igazságossághoz, hanem az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és alkalmas eljáráshoz tapad.

A jogerő áttörésének kivételes eszköze – a jogbiztonságot szolgáló intézményeken és garanciákon belül maradva – a perújítás. Perújításnak van helye – többek között – akkor, ha az alapügyben megállapított tényállás megváltoztatását eredményezheti az új – azaz az alapeljárás során fel sem merült, avagy felmerült, ám értékelési körbe nem vont, el nem bírált – bizonyíték. Tipikusan ilyen eset, ha az alapeljárásban hamis tanúvallomáson alapult az ítélet – ahogyan a Törvény 1. §-a is alapvetően a rendőri jelentések és tanúvallomások kifogásolhatóságát teszi az 1. § által meghatározott ügyekben született bírósági ítéletek semmissé nyilvánításának alapjává. A perújítást, annak során a tanúvallomásokra és más bizonyítékok mérlegelésére irányuló bizonyítási eljárást azonban az alkotmányos büntetőjog követelményei szerint, az eljárási szabályoknak és eljárási garanciáknak a szigorú betartásával és érvényre juttatásával kell lefolytatni. Jogállami, alkotmányos keretek között csak így juthat érvényre az anyagi igazságosság. A jogbiztonság elvéből következően – főszabályként – a lezárt jogviszonyokat jogszabállyal nem lehet alkotmányosan megváltoztatni, mint ahogyan ezt a Törvény teszi, mert az az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét eredményezi.

2.2.2. A normavilágosság követelményének sérelme

A 11/1992. (III. 5.) AB határozat a normavilágosság követelményét a jogbiztonság tartalmi elemeként rögzíti, kimondva, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek „értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat kell hordoznia”. A Törvény 2. § (1) bekezdésének a) pontja azáltal, hogy **az első fokon eljárt bíróság számára lehetővé teszi, hogy az „1. §-ban meghatározott területen és időhatáron belül, a tömegoszlatással közvetlen összefüggésben, méltányolható körülmények között elkövetett más bűncselekmény, továbbá a bíróság hatáskörébe tartozó szabálysértés miatti elítélést**

vagy megállapítást" semmissé nyilváníthatja, a normavilágosság követelményének sérelme által a jogbiztonság, s így a jogállamiság sérelmét eredményezi, mivel a „méltányolható körülmények között elkövetett bűncselekmény" fogalma olyan módon és mértékben bizonytalan, hogy azt a normavilágosság követelményével összeegyeztethetőnek tekinteni nem lehet.

3. Az Alkotmány 50. § (3) bekezdése által deklarált bírói függetlenség sérelme

A 17/1994. (III. 29.) AB határozat szerint „**az Alkotmánybíróság értelmezésében a hatalmi ágak elválasztásának alkotmányos szerkezetében a bírói hatalom függetlenségének kitüntetett szerepe van. A bírói hatalom legfőbb sajátossága a másik két, »politikai« jellegű hatalmi ággal szemben ugyanis az, hogy állandó és semleges**. Ezt a semlegességet fogalmazza meg az Alkotmány 50. § (3) bekezdése annak kimondásával, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alávetve. (…) Az Alkotmánybíróság erre az alkotmányos követelményre volt tekintettel, amikor a 38/1993. (VI. 11.) AB (ABK 1993. június-július, 268.) határozatban megállapította, hogy a bírói hatalomnak függetlennek kell lennie a másik két hatalmi ág politikai meghatározottságától és annak változásaitól; **e követelmény pedig kizárja a másik két hatalmi ág befolyását a bíróságok ítélkezésére**. Az Alkotmánybíróság állandó és következetes gyakorlata szerint az Alkotmány 50. § (3) bekezdése alapján a minden külső befolyástól független bírói ítélkezés feltétel nélküli követelmény és lényegében abszolút alkotmányos védelem alatt áll. **Alkotmányos indokok megléte esetén, a bírói szervezetet érintő külső hatalmi jogkör érvényesülése is csak a független ítélkezés sérelme nélkül engedhető meg, illetve fogadható el alkotmányosnak**. A szűk határok közötti alkotmányos külső igazgatási jogkörön túl, az európai államokban is csak a – rendszerint szervezetileg elkülönült – alapjogi (alkotmány)bíráskodás, valamint az Európai Emberi Jogi Bíróság jelenti e tekintetben kizárólag a bírói szervezeten kívüli kontrollt."

A 17/1994. (III: 29.) AB határozatból is kitűnik, illetve a 38/1993. (VI. 11.) AB határozatban is elvi éllel szögezi le az Alkotmánybíróság, hogy **a bírói függetlenség alapvetően „az ítélkezésre vonatkozik, a további, státuszbeli és szervezeti garanciák is a független ítélkezéshez szükségesek**".

Az Alkotmány 50. § (3) bekezdése kimondja a bírák törvényeknek való alávetettségét, ami **nem zárja ki, hogy a törvényhozó a bírót törvény útján egy bizonyos ítélet meghozatalára kényszerítse**, a 19/1999. (VI. 25.) AB határozat alapján például törvény a bíróságot meghatározott körülmények megléte esetében az ügyészi indítvány jóváhagyására kötelezheti. **A jogkövetkezmények törvényhozó általi kötelező jellegű elrendelése (indítványozó ehelyütt visszautal az 1. pontban megfogalmazottakra) azonban túllépi az alkotmányosan elfogadható határt, ha a törvény a bíróságot más állami szerv – jelen esetben az Országgyűlés – javaslatához oly módon köti, hogy a bíróság számára sem a tények meglétének vizsgálata, sem a jogi szempontok mérlegelése nem marad lehetséges**.

Az Alkotmánybíróság 47/2003. (X. 27.) AB határozatában ugyanis a következőket szögezte le. „Az Alkotmánybíróság álláspontja **szerint a bírósági döntéshozatal pusztán formális értelemben vett előírása nem felel meg az alkotmányossági követelményeknek. A lényeg abban áll, hogy a bíróság ténylegesen mit vizsgálhat és mit mérlegelhet a döntés kialakításakor. A jogviszonyokat véglegesen lezáró bírói eljárás nem szólhat más**

szervek döntéseinek vagy elhatározásának formális felülvizsgálatáról [39/1997. (VII. 1.) AB határozat, ABH 1997, 263, 272.], s nem lehet más szervek döntéseinek formális megjelenítője sem. (…) A bíró törvényi alávetettsége nem terjedhet odáig, hogy az a döntéséért személyes és szakmai felelősséggel tartozó bírót más hatóság elhatározásán alapuló intézkedés kritikátlan megjelenítőjévé fokozza le. Nem járhat továbbá azzal sem, hogy a bíróság bármely döntést valódi mérlegelési lehetőség nélkül, a bírói meggyőződés kialakításához szükséges eszközök és jogi feltételrendszer hiányában, avagy valamely, az említett feltételeket biztosító eljárás keretében korábban kialakult meggyőződése ellenére kényszerüljön meghozni."

Az olyan törvényi rendelkezés tehát, amely alapján a bíróságok hivatalból kötelesek – az eljárásban felhasznált bizonyítékok számától, keletkezésének körülményeitől függetlenül – egyedi ügyben konkrét, törvény által előre meghatározott tartalmú döntést hozni, a független ítélkezés alapját jelentő bírói döntési jogkört teljes egészében kiüresíti és ezáltal az Alkotmány 50. § (3) bekezdésének sérelmét valósítja meg.

A Törvény a törvényhozó hatalomnak a büntetőeljárás keretében lefolytatott bizonyítási eljárásba való beavatkozása következtében teljes mértékben elvonja a bírótól a szabad mérlegelés és a bizonyítékok szabad értékelésének jogát annak a vélelemnek a felállításával, hogy a 2006-os zavargások során elkövetett egyes cselekmények után lefolytatott büntetőeljárásokban a rendőrség minden esetben hamis jelentéseket készített, illetve a rendőrök minden esetben hamisan vádolták a gyanúsítottakat. A vádlottak és a rendőrök ellentétes tartalmú vallomásai közül a bíróság jogosult az egyiknek hinni, a másikat elvetni. Ezt az értékelést kizárólag a bíró végezheti el, a törvényhozó a történeti tényállás és a bűnösség, illetve ártatlanság megállapításába nem szólhat bele, hiszen a bírói függetlenség praktikusan az ítélkezési tevékenységben, az annak során elvégzett autonóm mérlegelésben ölt testet.

Ebből fakadón az Országgyűlés mint külön hatalmi ág nem alkothat olyan törvényt, amely a szabad bírói mérlegelés körében megszületett jogerős bírósági döntések megsemmisítésére kötelezi a bíróságokat arra hivatkozva, hogy a törvény által megjelölt döntések megalapozatlanságuk okán semmisek. A Törvény azonban pontosan ezt teszi, amikor a bíróságot a korábban meghozott bírósági ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére kötelezi, ráadásul úgy, hogy az eljárásokat a bíróság hivatalból köteles megindítani. Az, hogy az Országgyűlés ilyen tartalmú törvény meghozatalával felügyeletet gyakorol a független bírói ítélkezés felett, egy alkotmányos jogállamban semmiképpen sem fogadható el.

A bírói függetlenség alkotmányos elvének fontos részét képező szakmai függetlenséghez az is hozzátartozik, hogy az ítélet tartalmát nem bírói szervek nem ellenőrzik. A 2. § (1) bekezdéséből következő hatalommegosztás követelményével szoros összefüggésben – tekintettel arra, hogy csak így zárható ki a más hatalmi ágak általi befolyásolás – kizárólag a bírói szervezeten belüli szakmai kontroll egyeztethető össze a bíró szakmai függetlenségével. **Ugyanis az igazságszolgáltatás szakmai kontrollja is igazságszolgáltatás, ezért csak így érvényesülhet az igazságszolgáltatás bírói monopóliumának az Alkotmány 45. §-ából következő elve. A bírói monopólium követelményének pedig nemcsak első fokon, de a többi szinten is érvényesülnie kell**. **A szakmai ellenőrzés kizárólag a bírói jogorvoslati rendszer keretein belül valósulhat meg.** A szakmai kontrollnak és a jogerő áttörésének az indítványozó által kifogásolt Törvény által szabályozott esetben a bírói szervezet- és

jogorvoslati rendszeren belüli megfelelő eszköze a perújítás, az Országgyűlés által alkotott Törvénnyel ez a cél – alkotmányos keretek között – nem valósítható meg.

Mindazonáltal a Törvény 2. és 3. §-a **a bírói szervezetrendszer alkotmányos logikájával is ellentétes, mivel az első fokon eljárt bíróságot kötelezi a magasabb fokú bíróság határozatának megsemmisítésére**.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A fentiek alapján indítványozzuk, hogy a T. Alkotmánybíróság állapítsa meg a 2006. őszi tömegoszlatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról szóló 2011. évi XVI. törvény alkotmányellenességét, és semmisítse meg a hivatkozott törvényt.

Budapest, 2011. március 15.

Tisztelettel:

…….
dr. Kádár András Kristóf

……
dr. Dénes Balázs